

Barndommens å. Åen i centret...

Publ. i *Vi klubfolk* 19. september 1990, s. 8-10. Interview ved Thomas Kehlet.

Indkøbscentre har samme tiltrækningskraft på børn og unge, som magneter har på jernspåner.

Og det er nærliggende at græde lidt snot over meget af det, børnene gør i dag, som Flemming Mouritsen fra BUKS – Børne- og Ungdoms-kulturstudier ved Aarhus Universitet – siger.

Men *han* gør det ikke. For der er ingen grund til at jamre klagesange over, at de ikke er ude i skoven og lege ved kilden. For åen flyder i storcentret. Kreativiteten blomstrer ved den rullende trappe, som den gjorde ved åen. Hos dem, der var børn i halvtredserne.

– De bruger den rullende trappe i legen. De leger på den, har en hel masse ting til at køre på den, går på den på 100 forskellige måder og bruger lydeffekterne i gulvene rytmisk.

Børnene udvikler på den måde nye lege, på det moderne livs betingelser. For os, der er vokset op i en anden tid, er det svært at se, men der er en kolossal aktivitet i gang, siger han.

– Et andet eksempel end storcentret kan være de dødssyge vej- og gangtunneler. Grå og triste er de. Men børn underlægger sig ikke tristheden. De kultiverer og forandrer stedet, ved hjælp af lyde og leg. Det gælder både for centret og tunnelen, siger Flemming Mouritsen.

– Det, vi oplever som kaos, er ofte organiseret i en eller anden form for sammenhæng. Lyden, som vi opfatter som larm, er

eksempelvis ofte rytmisk og hel!

Nye steder at mødes

Centret er den moderne tids mødested. Her sker noget, og der kommer en masse mennesker.

Tidligere brugte børn gader og veje og omliggende steder som mødesteder. Det kan de ikke mere. Trafikken har som rivende floder og dybe kløfter skåret børnenes mødesteder og bevægelsesfrihed i stumper og stykker. Det gælder både på landet og i byen.

Samtidig er børneflokkene blevet mindre, og hvem ser for eksempel børn lege dåseskjul og spille fodbold i det område, hvor de bor. De store lege, med deltagelse af børn i alle aldre, findes ikke mere, siger Flemming Mouritsen.

– Den uformelle leg er trængt i baggrunden af de mere formelle, aldersopdelte lege i institutioner, skoler, fritidsklubber og idrætsklubber, med meget specialiserede fritidsaktiviteter.

– Opdelingen af børn efter alder er meget uheldig, fordi aldersintegration er livsnerven i børnekulturen. Og det er da at gå den forkerte vej, når man fx som i Aarhus stort set har forladt den integration, man har haft i fritidshjem og klubber.

Legekulturen hakkes i stykker

Flemming Mouritsens budskab, efter at have beskæftiget sig med børnekultur som cand.mag. med speciale i børnelit-

teratur, undervisning på bl.a. børnehaveseminarer, undersøgelser i marken og tre års undervisning på BUKS, er ikke, at vi skal tilbage til tresserne, eller at vi trygt skal lade stå til og lade børnene tilbringe deres tid i centret. Eller hvor de nu finder ud af at mødes. Tværtimod.

Legekulturen, og formidlingen af den fra aldersgruppe til aldersgruppe, er blevet ødelagt i aldersopsplitning og de ændrede livsmønstre.

– Selv om legekulturen er stærk og robust, eksisterer den nu på andre betingelser. Den legekultur, der var i halvtredserne, er blevet hugget i småstumper af den revolution, der er sket i børns og forældres levevilkår. Børn tilegner sig erfaringer gennem leg og fra de større børn. Men i aldersopdelte skoler, institutioner og fritidsaktiviteter, er små børn ikke så meget sammen med større børn.

– Det er et af de helt store problemer, at vi næsten som en naturlov opdeler børn efter alder. Årsagen til at vi gør det, er, at det er nemt og billigt at stykke dem op, siger Flemming Mouritsen.

Aldersopdelingen resulterer i det, Flemming Mouritsen kalder »manglende kulturformidling«.

– Et eksempel på, hvordan denne formidling er blevet hugget op, er nytårsaften, hvor alle børn ved, at den står på fis og ballade, for det har den altid gjort, siger han. Og fortsætter:

– Børnene har tradition for at lave ballade. Men de kan gå forbi 20 havelåger med tilhørende flagstænger, uden at det falder dem ind at hejse lågen op i flagstangen. De ved ikke, hvordan man laver ballade! Kulturformidlingen er nemlig kun sket i brudstykker og kan ikke rigtig bruges til noget.

– Det samme eksempel kan bruges om

børns forhold til naturen. De ved ikke længere, hvordan man bruger naturen til at lege i, mener han også.

Computer-kammerater

Børn i alle aldre er storforbrugere af computerspil, blipspil og videofilm. Et forbrug, der kan få voksne til enten at ryste opgivende på hovedet eller protestere vildt.

– Det startede med blip-spillene. Og hvis man skal se det positive i det, er det, at de cirkulerede i kammeratskabskredsen, og at der på den måde var et fællesskab, siger Flemming Mouritsen.

– Så kom computerspillene på grillbarerne. Bortset fra, at det koster dyrt iølser, junkfood og spil, opstod der et kammeratliv omkring det. Et kammeratliv på trods af de voksnes vilje.

– Videoen har de unge taget i brug, finder et sted, hvor de kan være alene sammen nogen stykker og hygger sig med film, snacks og cola. Men fakta er, at de udvikler en stærk og blomstrende fortællekultur, når de fortæller andre og mindre børn om filmene.

– Børn er gode til at tage det moderne i brug og vende det til noget børnekultur, tilføjer han.

Fordomme

Flemming Mouritsen vil nødigt give indtryk af, at et storcenter er et ideelt sted at opholde sig for unge. Overhovedet ikke.

Men børn og unges dagligdag er for en stor del lagt i faste rammer af de voksne, og når de ikke er i skole, klub eller idrætsforening, mangler de et sted at mødes.

– De lokale børneflokkede har ikke så gode legebetingelser som tidligere. Børn keder sig mere i dag, og er mere isolerede end tidligere, og det er et problem, mener Flemming Mouritsen.

– Men centret fungerer som en erstatning for den ekstreme mangel, der er på mødesteder for børn, og derfor skal vi passe på ikke at hæfte en hel række fordomme på dem, der bruger centret som samlingssted.

– Det er vigtigt at se på, hvad børnene egentlig foretager sig, før man siger, der er et problem. Vi kan nemt have nogen fordomme om eksempelvis deres ophold

i centre, uden at der er hold i det i virkeligheden, siger Flemming Mouritsen og hentyder til en historie om unges ked-somhedstyverier i Storcentre. En historie, der cirkulerede i pressen, og havde sit udgangspunkt i Odense og Ikast. Flemming Mouritsen kontaktede pågældende centre og politi, som dementerede historien. Den var grebet ud af den blå luft.

